

ביאורים

הדרך של האדם להתפתח ולמלא את עיקר תכלית חייו, היא האמונה. כוחה המיוחד של האמונה בא לידי ביטוי במדרגת הנבואה, שהיא מדרגה גבוהה אליה זכו להגיע גדולי המאמינים.

מדרגת הנבואה היא התרוממות רוחנית עליונה, עד לכדי מצב בו דבקה הרוח האלוהית עם השכל האנושי של האדם. במצב זה יכול האדם לקבל שפע של השראה וידיעות מהמקור העליון ביותר, ממי שברא את העולם.

במהלך הדורות נתברך עם ישראל בדמויות רבות שזכו להגיע למדרגה גבוהה כל כך של אמונה בה' יתברך, ומתוך כך זכו להגיע למדרגת הנבואה. כמו כן, מתוך מדרגת העילאית של גדולי המאמינים הם זוכים לכוח מיוחד של שליטה על הטבע, ויכולת לשנות אותו על פי רצונם.

מדרגתם העילאית של הנביאים כאלהיו וכאלישע, כמו גם צדיקים וחסידים אחרים, אשר שינו את המציאות הטבעית על פי רצונם, מלמדת אותנו יותר מכל כי המאמין בה' שולט על הטבע ומצוי מעליו, ולכן הוא יכול לשנות אותו.

כשם שעניין זה מוכיח את כוחה של האמונה, הוא גם מוכיח את אמיתות התורה, ואת עובדת היותה אלוהית. באמצעות הדבקות בתורה ובדרכה, מגיעים גדולי המאמינים למדרגת חיים גבוהה ויחודית, בה הם זוכים לכוח רוחני מיוחד הניכר לעין כל.

בשונה מהפילוסוף, שעם כל גדולת שכלו, הוא עדיין נשאר כבול בתוך העולם הזה, המאמין זוכה להתעלות מעל טבע המציאות. הוא משתחרר מכבלי העולם הזה (הן מול מגבלת השגת הידיעות, והן, לעיתים, מול חוקי הטבע), והוא נקשר בקשרים הדוקים עם העולם העליון.

הרחבות

• בין חכם לנביא

פי לעולם לא נמצא לאחד מן הפילוסופים... שישגי למעלת הנבואה. רבי יוסף אלבו מבאר שמעלת הנביא עליונה יותר ממדרגת החכם. רבי יהודה הלוי כותב דברים דומים: "ואם ימצא אדם שיבוא באש ולא יזוק בו, ויעמוד מבלי מאכל ולא ירעב, ויהיה לפניו זוהר שאין העין יכולה להסתכל בו, ולא יחלה ולא יחלש... הלא המעלה הזאת נפרדת בעצמה ממעלת בני אדם? אלה קצת תארי הנביא שלנו, אשר אין עליו חולק אשר נראה על ידו להמון התחברות הדבר האלוהי בהם" [כוזרי א, מא ו-מג]. לפי הכוזרי, היכולת להגיע לנבואה מעידה על מעלה עליונה יותר מהמעלה הרגילה של בני האדם. אדם רגיל אינו יכול להגיע לנבואה אם אינו מעם ישראל, מכיוון שזו מעלה נפרדת לגמרי ממעלת בני אדם. בדיוק כשם שגם אם פרה תרצה מאוד ליהפך לאדם, היא לא תיהפך לאדם.

בהמשך ספרנו רבי יוסף אלבו מסביר שהנבואה היא תוצאה של אמונה עמוקה, הנובעת מהתגלותו של הקב"ה לעם ישראל. זוהי הסיבה שאומות העולם אינן מסוגלות להגיע לנבואה: "ולפי שראה משה שהודה לו השם יתברך בקשתו שביקש (שלא תשרה הנבואה על אומות הועלם אלא על ישראל), הבין ממנו... שהנבואה לא תחול על האדם בטבע העולם (כתוצאה מהשכלה פילוסופית) אלא ברצון אלוהי, ולפיכך הודה לו שלא תחול הנבואה על אומות העולם, שאם הייתה חלה בטבע - לא היה השם יתברך מונע טוב מבעליו שלא תחול הנבואה על אומות העולם" [מאמר שלישי כ].

פרק עשרים ואחד

האמונה בהש"י ובתורתו היא המביאה את האדם אל ההצלחה הנצחית ואל דבקות הנפש בדבר הרוחני. וזה דבר, אמת אותו הנסיון, לפי מה שבא בה בקבלה הנמשכת. פי לעולם לא נמצא לאחד מן הפילוסופים, ולא לשום חוקר, שישגי למעלת הנבואה - והוא הדבק הרוח האלהי עם השכל האנושי - כמו שנמצא לבעלי התורה שנדבק שכלם בה' דבוק חזק, עד שישגי מהדבקותם לשנות טבע המציאות לעשות חפצם ורצונם, ויחדשו בעולם אותות ומופתים יותר מאד כנגד טבע המציאות. פי נמצא לנביאים יגזרו אמרו ויקם להם ה' ככל היוצא מפיהם: תמצא אליהו שהוריד האש למטה, הפך טבעו - אמר: "ואם- איש אלהים אני תרד אש מן-השמים" [מ"ב א, י] - והיה כן; ובקע מי הירדן. ואלישע רפא צרעת נעמן והחיה את המת בחייו ואף אחרי מותו, וכאלה רבות עמו ועם שאר הנביאים. ונמצא גם-כן לכל המאמינים; שהחסידים, אף-על-פי שאינם נביאים, ישנו הטבע בתפלתם, או ישתנה בעבורם - שהרי חנניה, מישראל ועזריה, השלכו לאש ולא נכוו, ורבי חנינא בן-דוסא ורבי פינחס בן-יאיר חדשו בעולם דברים בשנוי טבעו ומנהגו של עולם. וזה אות פי המאמין בה' ובתורתו הוא למעלה מן הטבע ואינו משעבד לטבע המציאות, אבל טבע המציאות נכנע ומשעבד אליו והוא יכול לשנותו כפי חפצו ורצונו.

וזה מבחן ומצרך אל-היות התורה מאת ה' מן השמים, אחרי שהוא, יתברך, מחסה ומסתור ומגן לחוסים בו ושומרי בריתו ומצוותיו. וזהו שאמר דוד: "אמרת-י צרופה, מגן הוא לכל החסים בו" [תהלים יח, לא] - כלומר: כי הראיה להיות תורת ה' צרופה ונקיה מפל סג ומכל חסרון ומכל מיני חשד, פי הוא, יתעלה, מגן לחוסים בו ו"רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע" [שם קמה, יט] ו"מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים" [ישעיהו מד, כו].

דבקות בתורה מאפשרת שינוי הטבע

קיום רצון שומרי התורה הוא ראיה להיות מן השמים